

1420
4680

PENTRU—PATRIE,—NEAM—ȘI CREDINȚA
STRĂMOȘEASCĂ

INDEMNURI ȘI NORME

PENTRU

REPREZENTANȚII TUTUROR AUTORITĂȚILOR,
INTELECTUALII ȘI ÎNDRUMĂTORII POPORULUI
BASARABEAN

CHIȘINĂU

IMPRIMERIA STATULUI

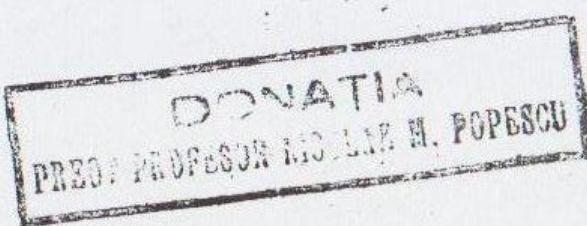
1927

D. 25,438/963.

Si. 7368.

VI 720.

CHEMARE

PATRIOTICĂ ȘI CREȘTINEASCĂ CĂTRE MEMBRII TUTUROR AUTORITĂȚILOR ȘI INTELECTUALII DIN BASARABIA

Noi, Comisarul Superior al guvernului în Basarabia, Ministrul de Stat, General Rășcanu; Arhiepiscopul Basarabiei, Gurie; Comandantul Corpului III Armată, General de Divizie R. Scărișoreanu; Episcopul Hotinului—Visarion; Episcopul Cetății-Albe și al Ismailului—Justinian; Inspector Șef Școlar, T. Neaga, precum și reprezentanții tuturor autorităților din Basarabia, întruniti azi, 24 Februarie 1927, la Chișinău, în Palatul Arhiepiscopal, am găsit cu cale să ne adresăm Domnilor-Voastre, Prea Cucernici Părinți și Domnilor, cu următoarele:

Interesele generale și supreme ale Națiunii, așezată pe veci în străbunele Ei hotare, cer neapărat ca, între Prut și Nistru, aici pe frumoasele plaiuri basarabene, să domnească, pe lângă cea mai desăvârșită liniște și armonie între frați, și râvna de toate zilele a fiecărui

bun român, de a ajuta cu cuvântul și cu fapta la întărirea și înălțarea Patriei, întregită cu atâtea jertfe.

Având în vedere nevoile și lipsurile cu caracter cultural, social și economic, ce simțim pretutindeni, ne-am hotărât a propune măsurile cele mai potrivite și a întrebuița mijloacele cele mai rodnice, pentru îmbunătățirea situației, împăciuirea sufletelor.

Printre aceste nevoi, pare a fi și lipsa de înțelegere de către unii din frații noștri, cu privire la Calendarul îndreptat, care le preocupa și le frământă zadarnic sufletul și mintea.

Dușmanii neamului și ai țării, cei din afară ca și cei din năutru, nu încetează a unelti și a agita pe această temă poporul nostru pașnic, menținând în mijlocul lui o permanentă stare de nemulțumire, spre îngrijirea prestigiului Statului nostru în ochii lumei și tulburarea vieții de Stat în interiorul Basarabiei.

In fața acestei primejdii, care ar putea amenința ordinea socială și normala desvoltare a vieții noastre de Stat, nu poate și nu trebuie să rămână nepăsătoare nici o suflare românească, nici un bun român conștient, că pe umerii fiecăruia dintre noi apasă azi, mai mult ca oricând, soarta de mâine a Neamului.

Având în vedere că orice nevoie și lipsuri,

nu se pot tămaudui decât prin muncă stăruitoare și zilnică ; adunarea de astăzi își îndreaptă privirile și cuvântul său frătesc, către toți intelectualii și îndrumătorii neamului din această provincie, ca unii ce sunt chemați a'l povățui și a'l îndruma : — către *preoți* — părinți sufletești ai fraților de aceeaș lege, — către *judecători* chemați a face judecata Lui Dumnezeu pe pământ, împărțind numai dreptate, — către *învățători de școli*, — chemați a lumina mințele cu făclia științei și a culturiei, — către *armată*, — care asigură ordinea și liniștea înăuntrul Patriei, apărând-o la nevoie de orice atacuri din afară ; către d-nii *reprezentanți ai națiunii*, — chemați prin încrederea poporului să'i sprijine nevoile în Parlamentul Tării, către *primari, notari și jandarmi*, chemați să exercite, în numele guvernului, puterea stăpânirei, dată dela Dumnezeu pentru păstrarea legilor și a bunei orânduuri între oameni, în fine, către toate *asociațiile culturale* și toți îndrumătorii poporului dela sate sau orașe.

Facem apel la fiecare din dvs. ca, lăsând la o parte tot ceeace ar putea să vă despartă pe teren politic, social sau economic, să vă uniți și să formați un front unic, bine încheiat și statoric, pentru luminarea poporului și mai ales pentru desăvârșirea liniștei sale sufletești.

Pilda trecutului nostru atât de glorios, dar tot atât de săcru mat, ne arată, că în clipele grele ale vieței, străbunii noștri își împrospătau puterile în Sfintele Locașuri ale lui Dumnezeu.

De pe pragul Sfintelor noastre biserici porneau la lupte grele strămoșii și eșeau totdeauna biruitori.

Vremurile de grele încercări n'au trecut încă, Patria *întregită*, trebuie astăzi neapărat *întărîtă*.

Bisericile, aceste Sfinte Locașuri ale lui Dumnezeu, pe cari părinții și strămoșii le umpleau în zilele de sărbătoare, încep azi pe alocarea a se goli.

În numele Patriei scumpe, în numele viitorului strălucit al neamului și în numele celor ce au jertfit totul pentru gloria strămoșească, vă chemăm pe toți *a strângе rândurile, a vă sculptura de nepăsare și a vă împrospăta puterile pentru munca grea dar înaltă, ce ne stă înainte*.

Prea-Cucerinicii-părinți sunt chemați să propovăduiască din înălțimea amvonului, cuvântul Domnului după Scriptură, ca să mânge poșporul, arătându-i neprețuitele comori a Sfintei noastre Credințe, care rămâne aceiaș neschimbătă, Sobornicească și Apostolică. Din credința păstorilor să se convingă temeinic și fiecare credincios.

Invățătorii, atât cu cuvântul, în școală, cât

și în afară de școală, precum și cu fapta, sunt datori a da pildă poporului zi cu zi. De aceia ei nu trebuie să fie absenți dela slujbele bisericesti în zilele de sărbători, ci, adunând în jurul lor tineretul școlar, să participe cu sfîrșenie la Serviciul Divin.

Armata, care este și trebuie să rămână în orice împrejurare *Mândria Țărei*, constituie totdeauna *școala* în care tineretul neamului își desvoltă însușirile cele mai frumoase cetățenești și patriotice, pregătindu-l, nu numai în vederea nevoilor prezente ale neamului, dar mai ales pentru zilele de mâine, în care interesele supreme ale Patriei ar cere *jerfă sa neprecupeștă*.

Asemenea toți *intelectualii satelor și orașelor*, cu familiile lor, membrii *armatei, magistraturei, medicii, consilierii agricoli, primarii, perceptorii, jandarmii*, precum și orice *funcționar* de toate gradele și categoriile, să simtă, pe lângă nevoie personală și sufletească de bun creștin, și o înaltă îndatorire cetățenească, de a fi *prezenți la Biserică în zilele sărbătorilor, după Calendarul Îndreptat*.

Toți laolaltă, împreună cu tineretul școlar, puteți fi avangarda, după care vine poporul. Numai prin exemplu și pildă vie, veți reuși a face ca și frații, care se țin departe de Sfin-

tele Locașuri, să înțeleagă că calendarul, — îndreptat prin hotărîrea definitivă a Guvernului Trei și a celor mai înalți păstori ai Sfintei noastre biserici, — nu schimbă întru nimic credința noastră strămoșească.

Depinde de Domniile-Voastre, să dați hrană sufletească poporului în zilele de sărbători, prin conferințe bisericesti, religioase și școlare, cu coruri și jocuri bine organizate.

Dacă în toate aceste măsuri se va pune duh de iubire neprecupeștită către aproapele și frațele nostru mai mic — poporul, duh de abnegație, duh cu adevărat creștinesc, roadele nu vor întârzia să se arate spre binele obștesc și mulțumirea celor ce vor depune muncă și osteneală.

Cuvântul nostru, e nu numai un cuvânt dela inimă, de convingere, ci și un cuvânt de sfântuire *obligatorie* pentru acei cărora îl adresăm.

Adunarea de astăzi a ales din sânul ei o Comisiune permanentă cu sediul în Chișinău, care va da îndrumările necesare organizațiilor și conducătorilor dela sate și orașe, controlând totodată, dacă măsurile corespunzătoare se aplică și dacă cei chemați își îndeplinesc îndatoririle lor. Căci cine n'ar dori să ajute Națiunea și Statul nostru în chestiuni atât de înalte, în clipele de închegare sufle-

tească și națională prin care trecem azi, acela nici n'ar avea drept să se bucure de toate bunurile și drepturile, pe cari Statul le acordă numai acelora, care-și cunosc și îndeplinesc datoria față de *Patrie, Națiune și Biserică*.

Fie ca chemarea noastră de față, să constituie un imbold spre redeșteptarea poporului la o nouă viață, pe cât de bogată în manifestări înalte sufletești, pe atât de patriotică și gata de jertfele, de cari au dat întotdeauna pildă, strămoșii noștri.

(ss) G-L RĂȘCANU	(ss) † GURIE, Arhiepiscop
(ss) G-L de Div. SCĂRIȘOREANU	(ss) † VISARION, Episcop
(ss) TH. NEAGA	(ss) † JUSTINIAN, Episcop

PLANUL UNEI CONFERINȚE ÎN CHESTIA CALENDARULUI ÎNDREPTAT PENTRU POPOR

DONATIA
PROFESOR NICULAE M. POPESCU

I. — Introducere.

O istorioară, cam în felul că, într'un sat, între săteni, s'ar fi început ceartă că sunt nedreptăți cu împărțirea pământului, din cauză că la unii li s'au măsurat cu desetina, la altul cu ha., la al treilea cu jugărul și a. m. d. Linștea s'a introdus când fiind întrebuiuță una și aceeaș măsură, s'a constatat că întinderea pământului este la fel la toți și nimeni nu-i obijduit.

Dela măsura pământului, a greutăților și a altora, trecem la măsura timpului, unde iarăș trebuie să fie o unitate de măsură.

II. — Tratarea.

Asemănător mijloacelor de a măsura lungimile, greutățile și lichidele, și timpul are curgeerea lui și poate fi măsurat.

Mijloacele și sistemul de a măsura și împărți timpul în zile, săptămâni, luni și ani — le numim calendar. Calendarul s'a făcut în vremurile dedemult, înainte de Hristos, de oameni, pentru a avea măsura timpului. Creștinii n'au avut calendar deosebit. Sărbătorile creștinești s'au încadrat în calendarul care exista pe atunci — pagânesc. Acest calendar a fost alcătuit de un învățat pagân Sozighen, după porunca împăratului Iulius. După 400 de ani, s'a constatat însă că socotirea lui Sozighen a fost greșită. Un calendar ca să fie fără greșală, trebuie ca anul pe care-l arată să fie totuna cu anul pe care îl încheie soarele pe cer, după ce a isprăvit a colinda prin cele patru anotimpuri, adică: primăvara, vara, toamna și iarna. Anul încheiat de soare, cu anul arătat de calendar, trebuie să meargă împreună, ca doi boi înjugați în acelaș car: dacă nu merg cu potrivireală, unul trece înainte, iar altul rămâne în urmă, și atunci, sau soarele, sau calendarul trebuie să fie greșit. *Soarele nu poate fi greșit* pentru că este făcut să măsoare anul prin rânduiala și porunca lui Dumnezeu, care nu greșește așezările Sale, ca Acela Care este Atotputernic și Atotștiitor. Calendarul însă fiind întocmit de oameni poate să greșească în măsurătoarea anului. Calendarul este un fel de

ceasornic, chibzuit de mintea omului, ca să măsoare zilele, săptămânile, lunile și anii, conformându-se cu arătările ceasornicului ceresc. Calendarul cel vechi a fost întocmit însă aproape cu 2.000 de ani în urmă, când nu se știa multe din ale lui Dumnezeu și când mijloacele de măsură a timpului erau foarte primitive și simple: vremea se măsura cu ceas de apă, de nisip, de lemn, de piatră și a. m. d. Greșeala calendarului vechi, după socoteala învățătilor a fost de 11 minute 14 secunde, pe tot anul, ceeace dela data încreștinării, dela anul I și până în prezent, a dat o diferență de 13 zile, socotind că, în fiecare 128 ani și 3 luni, întârzierea era de o zi. Ceasornicul omenesc, astfel a fost în urma ceasornicului ceresc și a trebuit să fie îndreptat, ceeace Biserica dela Apus a făcut în anul 1582, iar Sf. nostru Sinod Român (*Sobor*) a săvârșit în anul 1924, luna Mai. Nu s'a făcut aceasta mai înainte, deoarece Biserica noastră creștină de răsărit, dela acel mare Sobor din Niceea și până de curând a fost numai în lupte cu atâtea lifte păgâne, cari s'au răsboit cu strămoșii noștri și deci n'a mai fost chip să se ocupe cu îndreptarea timpului.

III. — Necessitatea îndreptării calendarului

Sf. noastră Biserică ca să aducă și ea timpul la mersul adevărat, cercetând cărțile vechi, cât și oamenii învățați, a îndreptat timpul cu cele 13 zile, lăsând calendarul cu sărbătorile lui tot la zilele lor din nainte și aceasta s'a făcut *în înțelegere cu toate bisericile pravoslavnice*. În anul 1923, Patriarhul Constantinopolului, Meletie, a adunat pe reprezentanții tuturor bisericilor ortodoxe și în înțelegere cu ei a luat hotărâre despre îndreptarea calendarului. Deci, Sf. Sinod Român, n'a procedat numai după inițiativa și părerile sale, ci numai s'a unit cu Patriarhul ecumenic. Îndreptarea calendarului a fost cerută și chiar din punct de vedere bisericesc, căci pascalia veche are greșeli despre cari nu numai odată au vorbit însuși pascaliștii ortodocși căci uneori se întâmpla că Paștele să se sărbătorească nu în prima Duminică, după luna plină de primăvară, ci cu câteva săptămâni mai târziu și, aceasta era în contra hotărârilor Sfinților părinți dela Soborul Nicean.

In al doilea rând, îndreptarea calendarului s'a cerut și de *interesele înalte de Stat*. Se știe, că Statul nostru, de multă vreme în viața civilă, a introdus stilul nou, iar Biserica se ținea de stilul vechi. Acest dualism producea

multă încurcătură în viața obștească și în viața de Stat, mari pagube în bogăția Țării și nefărșite nemulțumiri, fiindcă toate aşezămintele de Stat ca: Justiția, Școala, Biserica și Armata se conduceau după calendarul vechi, pe când Poșta, Telegraful, după stilul nou. Biserica, care în totdeauna la cele mai mari încercări a fost în ajutorul Statului și a salvat neamul, și de data aceasta s'a simțit datoare să curme încurcăturile provenite din cauza calendarului vechi și nou și a curmat asemenea neajuns prin hotărîrea sa din anul 1924. În acest caz, Biserica creștină de astăzi a procedat la fel ca și sfinții părinți dela Soborul Niceean, cari au încadrat sărbătorile creștinești în calendarul de Stat. Si dacă Biserica depe atunci, nu s'a suținut să facă acest lucru, fiind prigonită de Stat și mereu persecutată, oare Biserica noastră n'a trebuit să ajute Statul, care o susține și o protejează, dându-i în Stat locul cel de frunte ca Biserică dominantă?

IV. Calendarul și religia.

Sfinții părinți dela Soborul Niceean au creștinat calendarul păgânesc și au așezat în fiecare zi din cele 365—366 ale anului, numele și faptele sfinților noștri ortodocși, sărbătorile, evenimentele, amintirile și posturile, cari tre-

buiesc ținute cu rugăciuni și nelucrare de toți creștinii. Prin urmare, sfintii părinți au folosit calendarul pagânesc, socotindu-l ca un vas curat și potrivit de a păstră în el lucruri de preț. Când s'a văzut că vasul pagân, în care sfintii părinți au pus umplutura creștină (sărbătorile), nu era tocmai aşa de bun, cum îl credeau ei, atunci l-au îndreptat. Dar s'a îndreptat numai vasul, adică ceeace făcuse pagânul Sozighen, iar umplutura creștină din el a rămas tot aceeaș cum au așezat-o în el sfintii părinți. Intr'adevăr, în calendarul acesta nu s'a schimbat nimic din ceeace constituie religia noastră, nici sfintii noștri cei din toate zilele, nici sărbătorile, nici posturile, nici ajunurile, nici sf. Evanghelie și citirea din sfintii Apostoli, nici cele 8 glasuri, nici sărbătoarea Sf. Paști. Toate s'au păstrat la locul lor, dar s'au ridicat mai sus de vremea de până acum cu cele 13 zile, cu cari rămăsesem în urmă față de soare, ca să fim în perfectă conformitate cu arătările semnelor cerești și ale văzduhului, în legătură cu voia Tatălui ceresc (ex. steaua, ce se arată în ziua de 25 Decembrie și pe care au văzut-o cei trei magi dela Răsărit).

Calendarul îndreptat nu este calendar catolic, nici protestant.

In calendarul nostru nu găsim nici un nume

de sfânt sau sfântă din calendarul catolic sau protestant. Altă dovedă este că Sf. Paști în anul acesta este cu o săptămână mai în urmă de Paștele catolic. Iar dacă se va întâmpla că le vom avea câte odată împreună, aceasta va fi ca și în timpul calendarului nostru neîndreptat, când le-am avut de multe ori în aceeași zi cu ei, cum deasemenea și alte sărbători, ca de pildă : Nașterea Domnului, Boboteaza, Adormirea Maicii Domnului, etc. pe cari catolicii le-au sărbătorit împreună cu noi, când au avut același calendar, adică până la 1582.

V. — Calendarul nu este credință.

Credința este convingerea noastră adâncă despre Dumnezeu în trei fețe : Tatăl, Fiul și Sf. Duh, despre voia Lui, pe care oamenii trebuie să o îndeplinească spre a fi fericiți în lumea aceasta și pentru a se mândri și căpăta împărăția cerească. *Credința este o înșuire și un așezământ dumnezeesc, vecinic, neschimbat.* Pe când *calendarul este stabilit de oameni și poate fi la nevoie modificat și îndreptat ca ori-ce lucru omenesc și în conformitate cu ceasornicul ceresc.* Cel ce gândește că prin îndreptarea calendarului s'a stricat legea și credința greșește și păcătuește : *mântuirea nu este în calendar, ci numai și numai în Dumnezeu.*

VI. — Calendarul gospodăresc.

Calendarul servește pe om și în toate treburile lui gospodărești în acord cu timpul, cu ceasornicul ceresc. Aci, se cuvine de subliniat că unele timpuri sunt legate de numele sfinților, cum e începutul primăverii — la Sf. Gheorghe, ori Sf. Dumitru — când se sfârșește toamna. Aceasta s'a făcut de strămoși tocmai în legătură cu mersul soarelui, și până la îndreptarea calendarului, zilele acestor sfinti întârziau față de semnele naturale, pe cari ni le dă cerul și natura. Pe când de pildă se cere: ca la Sf. Gheorghe să răsară bine iarba și să se scoată vitele la câmp, de fapt se observa, după calendarul vechi, că la Sf. Gheorghe iarba era prea mare, iar uneori era pârlită de soare. Asemenea și vitele se scoteau la câmp mai înainte de Sf. Gheorghe, iar toamna la Sf. Dumitru pe vechi era frig, uneori cădea chiar zăpadă. Așa că, dacă acum sfintii se pomeneșc după calendarul îndreptat, numai bine se potrivesc timpurile, cari au fost însemnate de străbunii creștini din vechime.

VII. — Concluzie.

Indemn călduros și din toată înjima ca toți să asculte de glasul Bisericii dat prin Prea Sfinții

noștri Episcopi: cine nu ascultă de Episcop nu ascultă de Dumnezeu.

Să aibă lumea încredere în învățății noștri cari au ieșit din sânul poporului nostru, și au ajuns, preoți, învățători, medici, judecători, unii chiar miniștri.

Nu se poate admite ca ei toți să însele lumea.

Să nu se dea crezare celor, cari vor să aducă din viclenie turburare și sminteașă în pacea Țării și în sufletele creștinești. Aceștia caută nu măntuirea creștinilor, ci se folosesc de neștiința poporului, ca să-i învenineze sufletul, ca să-i împiedice dela pace și înțelegere.

Ei sunt lupi îmbrăcați în piele de oaie, cari țin să vadă neamul nostru fără rânduială și cu credință închinată.

D-nii capi ai diferitelor autorități sunt rugați a ține în prealabil conferințe explicative (de ex: Comandanții de regimenter cu ofițerii, protopopii și preoții, revizorii școlari și învățătorii, etc.), care vor avea loc înainte de 20 - 25 Martie c., urmărd ca apoi să înceapă campania culturală și religioasă prevăzută în rândurile de mai sus.

COMITETUL DIN CHIȘINĂU.

